

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

טוראי אבנר שמעון גץ ז"ל

בן אסתר ומאיר-יהודה

נולד בטוניס

בתאריך ט"ז בסיון תש"ו, 15/6/1946

התגורר בגליל

התגייס ביולי 1963

שרת בחיל הרגלים

נפל בעת מילוי תפקידו בשרותו

כ"ז באייר תשכ"ז, 6/6/1967

נקבר בהר הרצל

אזור: ב חלקה: 11 שורה: 7 קבר: 3

בן 21 בנופלו

קורות חיים

בן מאיר-יהודה ואסתר. נולד ביום ט"ז בסיון תש"ו (15.6.1946) בטוניס אשר בטוניסיה. המשפחה עלתה לארץ בשנת 1949. אביו הרב הוא ממעצבי הדמות של ההתיישבות בגליל - מבחינה חלוצית, משקית, חינוכית וגם צבאית, היות והוא גם קצין קרבי בצה"ל כנצר למשפחה מפוארת, המתייחסת לרב חיים אבן עטר, בעל "אור החיים", קיבל אבנר חינוך דתי ואחרי סיימו את לימודיו בבית הספר היסודי במושב כרם-בן-זמרה, אשר בו ישבה המשפחה, למד ב"ישיבה" בצפת. שלוש שנים בילה אבנר ב"ישיבה" ושקד על לימודיו לשביעות רצון כל הסובבים אותו. ב"ישיבה" התחילה להתגלות דמות המנהיג בעל ההשפעה על חבריו, בעל כוח רצון וכוח החלטה, שדבק במטרות שונות שהציב לעצמו. היה שנון ופיקח ולדוגמא לכל יודעיו, ירא שמים, בעל חוש הומור מפותח, אדם שקשר את הזולת אליו ושפע בטחון. השתייך לתנועת "בני עקיבא".

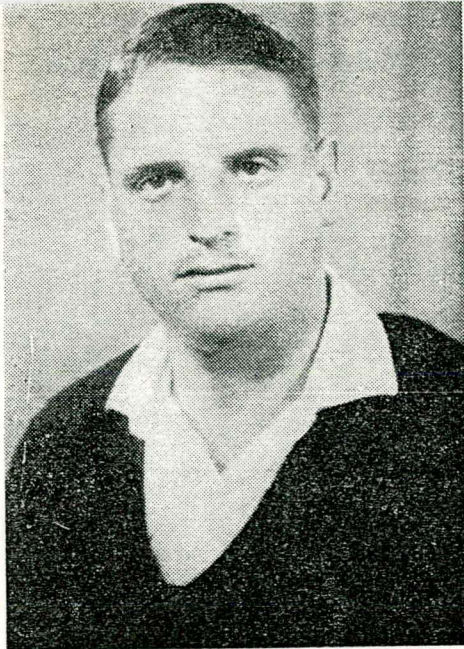

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

בעידודו של אביו הקדים להתגייס ביולי 1963 והוא אז בן י"ז בלבד. לאחר תקופת הטירונות וסיום קורס החבלה חזר אל חברי גרעינו ששהו במושב משואות יצחק ולאחר שנת נח"ל יצא לאימון מתקדם והגיע הביתה עונד כנפי נצחון. בחזרו למשק הוריו הדריך נוער עובד במקום ונתמנה כסגן מנהל התחנה האיזורית למיון ביצים במירון והכניס שכלולים אשר העלו את התפוקה והגבירו את הייעול. מילוי התפקיד היה קשה גם ביחסי עובדים וביחוד הצטיין אבנר בהשכנת שלום ביניהם. באותם הימים התכוון להקים בית במושב. ערב מלחמת ששת הימים הגיעו למשפחה שני צווי קריאה - לאב ולבן, ומעניין לציין כי את הזמן שנותר להם עד למועד יציאתם ניצלו שניהם ללמוד ולברר את דיני המלחמה לפי הרמב"ם. בפרוץ מלחמת ששת הימים נמצא במסגרת המילואים ופעל כחבלן. בתפקידו זה נע עם ראשוני הפורצים את קו הגבול לירושלים הערבית, עבר את שלבי הקרב הראשוני תחת אש רצופה ועמד בכבוד בכל מבחני החיל בקרב. אך כשכוחותינו התקרבו לחומות העיר העתיקה נפגע במטח הראשון שנורה עליהם על ידי צלפי האויב; זה היה ביום כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967), היום השני לקרבות, בקרב שנערך בשכונה האמריקאית בירושלים הבירה ב"חצר המטרה" מול שער שכם. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים. בחוברת ההנצחה "אנשי ישראל", שהוציאה מזכירות איגוד המושבים של הפועל המזרחי לזכר בני מושבי האיגוד שנפלו על משמרתם, הועלה זכרו. בספר "במעלות גיבורים" בעריכת ישראל ארליך, הוקדשו כמה עמודים לזכרו. גם בספר "מאירות גברו" של מפקדת הצנחנים הוקדשו לו עמוד בו מובאים תולדותיו ותיאור הקרב האחרון שלו.

אבנר שמעון גץ

מול הר-הבית

שלוש חוויות היו לי אותו יום ולמחרתו. החוויה הראשונה היתה בה הרגשה של הנאה ורווחה; השנייה — הרגשה של רוממות, השלישית — הרגשה של זעזוע וכאב. המראות לא זזו מנגד עיני, הם לא יזוזו ימים רבים.

החוויה של הרגשת ההנאה והרווחה — קצרה היתה. בשעת ביקר ערביים, מתל-אביב שרובה חוליקי, חייגתי במכשיר הטלפון מספר ירושלמי. לאחר קולות הזמזום השיב לי קול: „הכותל המערבי“. כך, בפשטות, בלא התרגשות, כאילו היה מודיע על מוסד או משרד כל-שהוא או חברה מסחרית. כך, בפשטות — „הכותל המערבי“. היה זה קולו של אחד הרבנים שהופקדו מטעם משרד הדתות על הסדר ליד הכותל-המערבי. מן המשרד שמול לכותל, השיב הקול בפשטות, בלוא להביע כה התרגשות: „הלו, הכותל המערבי“...

כבן חמישים הוא הרב מאיר־יהודה גץ. ערישתו עמדה בתוניס שבצפון־אפריקה. משפחתו מיוחסת היא, ומצד אמו מגיע יחסו לרבנו חיים בן־עטר, המקובל והפוסק, בעל פירוש „אור החיים“ על התורה, שעלה בסוף ימיו ממרוקו לירושלים ויסד בה ישיבה, שנתקיימה עד לפני חורבן תש״ח, והמכונה בפי החסידים בשם „אור־החיים הקדוש“. הרב גץ למד תורה מפי רבני עירו תוניס, בישיבת „אור התורה“. בהשפעת התלמיד הצעיר מאיר־יהודה גץ הוכנסו למודי צרפתית לישיבה. אומר הרב גץ: „עשיתי זאת, כדי שלאחר שנים, כאשר נצא לשוק־החיים — לא יהיו השערים נעולים בפנינו אלא נדע את שפת המדינה, ארחה ורבעה“. אותן שנים שקע גם בלמוד תורת־המשפטים באוניברסיטה של תוניס, אלא שאז פרצה מלחמת־העמים, והתכניות שובשו. עם יתר אחיו בני תוניס נשלח למחנה לעבודת־כפיה. עברו ימי הרעה, והרב מאיר־יהודה גץ נתכתר כרבה של העיר סוק־אל־ארבעה, נשא אשה, והחל להורות לבני־עדתו. רב היה לבני עדתו, שמנתה כחמש־מאות משפחות, אך בטעם שונה מן הרגיל: הוא החל „ללמד בני יהודה קשת“, כדי שיוכלו להגן על עצמם ועל בני־ביתם בפרוע פרעות. כן, אמונים אלו לא פסק בהם הרב עד היום. גם היום הוא קצין מילואים קרבי בצה״ל...

לאחר קום־המדינה עסק הרב גץ בארגון עלייה לארץ. יצא לצרפת, הקים מחנה לנוער עולה מטעם „עליית הנוער“, בגרנובל. עם קבוצת צעירים, שכולה נקלטה בסקטור הדתי של מקוה־ישראל, עלה הרב ובני־משפחתו, בשנת תש״ט ארצה. עם עלותו לארץ — העלים ממיוחדיו את תעודותיו האקדמאיות, ועלה כמתיישב לכפר חדש שקם בגליל. „אני אחב את הגליל, את הרי הגליל“ — אומר הרב גץ. היה זה בסמיכות לכפר־הערבי הנטוש „ראס־אל־אחמר“ (הגבעה האדומה) — שהפך לאחר שנים למושב כרם־בן־זמרה. לא עברו שנים רבות: דמותו של הרב גץ נתגלתה. הוא הפך לדמות המרכזית בכפר ובכל הסביבה. נתמנה כרב הכפר, נתמנה כמנהל בית־הספר האזורי, המונה כיום כחמש־מאות תלמידים — ועם כל אלה פעיל בענייני משק ומים, מטעים וגידולים, ענייני הגנה ונשק ותפקיד פקודי בצה״ל.

חוויה של רוממות היתה לי למחרת היום. כשעה קודם שעת־מנחה, בעוד קרני־שמש חזקות מכות על הרחבה שבחזית הכותל ומנינים־מנינים ניצבים ליד הכותל ומתפללים, צעדתי אל עבר משרד־הדתות שמול הכותל. דלת הברזל אל החצר נעולה היתה. נער כבן שבע ביקש לדעת את מי אני מבקש. כאשר השיבותי לו כי את הרב מאיר־יהודה גץ מבקש אני, השיב לי: „אני בנו, שמי נוריאל...“, פתח לפני את השער, ונכנסתי. החילתי עולה במעלות, עולה ומסתכל כלפני מעלה. והנה נתגלה לי המראה: תחילה ראיתי אפס־קצהו של תפילין־של־ראש; צעדתי צעדים נוספים ועליתי — והנה ראש עטור וזקן שחור, עטוף בטלית צחורה עטורת־עטרה של כסף; עליתי מדרגות נוספות — והנה ניבטו אלי עיניים שחורות, ופנים מחייכות, מביעות טוב. בפתח עצרתי. הרב מאיר־יהודה גץ קם והושיט לי יד לשלום. הוא סגר את הספר שלמד בו, תוך מלמול שלא ידעתי פשרו חלץ הרב תפילין של ראש, תפילין של יד, הסיר טליתו. פתחתי את הספר בו עיין הרב. היה זה ספר הקבלה „עץ חיים“, של המקובל הגדול ממקובלי צפת רבנו חיים ויטאל. כך יושב לו כאן הרב מאיר־יהודה גץ, עטוף בטלית ועטור בתפילין, מול הכותל־המערבי, כשמן החלון המקומר נראה הר־הבית — ועוסק בקבלה. והשמש יורדת, והר־הבית מתעטף בעגולים של זהב, וצללים מתחילים לרצד על הכתלים, וכאן יושב הרב גץ, בטלית ובתפילין, פניו אל הר הבית, ועוסק בקבלה.

ורק מפעם־לפעם, תוך כדי שיחתנו, מפנה הוא את מבטו צפונה, מרים ידו ומורה באצבעו צפונה, ואומר:

— היה זה שם, בצפונה של העיר, ליד שער־שכם. שם נפל בני־יקירי, אבנר־שמעון. שם נלחם כארי, צנחן וחבלן, ושם, בעת המלחמה על שחרור ירושלים, שעה קלה לפני הפריצה אל בין־החומות, שם נפל בני־יקירי אבנר־שמעון.

והרב פורש לפנינו פרשת חיי בנו כשדבריו עטופים במעטה אמונה וקדושה. כשפרטים מוזעזעים שזורים בפסוקי־גאולה — עוברת בנו החוויה, מלאת הרגשה של זעזוע וכאב.

אף יצא בשליחותו לחוץ-לארץ, לדרבון עליה; ופעל בארץ בבעיית מזוג-הגלויות. הרב גץ — דמות מרכזית בכפרו ובסביבה. ובביתו של הרב גץ גדלו בינתיים אחד-עשר ילדים.

אחד מבניו — אבנר-שמעון. „אבנר קראו לו כולם“ אומר הרב. על בנו אבנר מספר לנו הרב גץ:

— אבנר היה בן שלוש כאשר עלינו ארצה בשנת תש"ט. אבנר למד בבית-הספר המקומי, סיים למודיו בהצלחה רבה תוך הדגשת-יתר לתלמוד-תורה וללמוד-תלמוד ולעיון בספרי קודש, שפרושים על קירות ביתנו. אבנר עבר לכפר-הרא"ה, ללמוד בישיבת בני-עקיבא. שנה אחת למד בכפר-הרא"ה — ונפשו נתעטפה בגעגועים רבים הביתה. אבנר עבר ללמוד בישיבת צפת, לא הרחק מן הבית האהוב שבכרם-בן-זמרה. הוא סיים למודיו התיכוניים בישיבה בהצלחה, על-אף שהיה הצעיר שבבני מחזורו. גם לאחר סיימו למודיו — לא מש מן הספר. עוד כמחצית השנה נותרה לו עד שיגויס לצבא, ואבנר הקדיש רוב שעות היום לעיון וללמוד. היה משכים ומעריב לבית-הכנסת שבכפר, ובין הזמנים היה מסייע בידי או יושב ומעיין בספר או לומד גמרא. כאשר הגיע מועד גיוסו של אבנר בני — בחר בנח"ל. הוא שירת בנח"ל-מוצנח בקבוץ הדתי משואות-יצחק, הוא הצטיין באמוניו ובשרותו, נתחבב על מפקדיו וחבריו, עשה מלאכתו כהלכה כצנחן וכחבלן. אבנר סיים תקופת שירותו ושב הביתה. הוא החל לעבוד כסגן-מנהל התחנה למיון ביצים באזור. שעות פנאי הקדיש ללמוד. ערב אחד בא הביתה — והביא שמחה לביתנו: אבנר הביא עמו צעירה. גם אני וגם רעייתי, הרבנית אסתר, שמחנו בה. במשך הימים והשבועות הרבתה הצעירה לבקר בביתנו. אף ערכנו לאבנר ולנערתו סעודת-אירושיין. קבענו מועד לנשואין. כן, כבר עברה כמחצית השנה מעת שנשתחרר אבנר משרותו בצבא, ואמרנו — בעוד כמחצית השנה והוא ישא את ארושתו לאשה. הן כבר כבן עשרים הוא.

הרב גץ מפסיק משפטו באמצע. נאנח אנחה, מעלה אלינו את עיניו הגדולות והשחורות, חוזר ונאנח, וממשיך:

— ואז הגיעו ימי המתיחות, הכוננות. בשבוע הראשון לא גוייסתי לא אנכי ולא אבנר. אבנר לא ישב במנוחה, שאלני וחזר ושאלני למועד הגיוס, ואני נחמתיו. צווי-הגיוס הן שלי — כמפקד החבל בדרגת סגן, והן של אבנר בני, הגיעו ביום אחד. יצאנו כל אחד למקומו. אותו יום גוייסו עשרים-ושמונה בחורים ממושבו, רובם ליחידות הצנחנים וליחידות חיל-השריון. כאשר הגיע הצוו עוד שקלנו: אולי נבקש דחייה לשבוע ימים, שהרי בני השני עמד לפני סעודת בר-מצוה ב"ד באייר. אך אבנר דחה מחשבה זו. המצב מתות. המצב מחייב. כולם גוייסו והלכו, ואף עלינו ללכת. לפני שיצאנו את הבית ישבנו למשך שעות מספר ולמדנו. כן, שנינו ישבנו ולמדנו בהלכות מלכים להרמב"ם. החילוננו בפרק המישי: „אין המלך נלחם תחילה אלא מלחמת מצוה. ואי זו היא מלחמת מצוה? זו מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם — — — מלחמת מצוה אינו צריך ליטול בה רשות בית-דין, אלא יוצא מעצמו בכל עת, וכופה העם לצאת“. ועברנו לפרק ששי: „אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום“. ומשם לפרק שביעי, עד לסיומו, ששם נתעכבנו הרבה בלמודנו בדרך עשיית-המלחמה לפי דיני הרמב"ם. סיימנו למודנו — והלכנו. אני לתפקידי בחבל שלנו בגליל, ואבנר בני אל יחידת הצנחנים.

„אבא ישמח מאד מאד“

ימי הכוננות. אבנר גץ היה עם אנשי יחידתו אי-שם בגבול הדרום. המתינו לצניחה בסיני, אלא שגלגלי ההיסטוריה סובבו את המאורעות למעשים שגיבים. הצנחנים שבדרום הועלו על מכוניות והוסעו לירושלים. עליהם הוטלו המעשים שזכר להם בהיסטוריה, שעוד יזכרו בדברימי תקומת ישראל. בין הצנחנים היה גם אבנר-שמעון גץ.

תוך הימים הרבה אבנר לכתוב גלויות לבית אבא-אמא. בבית חיכתה אמא, גם אבא פקד את ביתו בשעות חופשה. כאן המתינו הכל לדעת שלומו של אבנר, הרב גץ, אסתר רעייתו הרבנית, ועשרת ילדיהם.

עכשיו נזכר הרב גץ בתכנה של אחת הגלויות, בה כתב אבנר: „אני עובר עכשיו למקום שאבא ישמח עליו מאוד-מאוד...”

אבנר-שמעון גץ במדי נח"ל מוצנח

בחצות לילה שבין יום שני ליום שלישי, הגיעו אבנר וחבריו הצנחנים לירושלים. עם שחר פרצו לעיר המזרחית. גורלו של אבנר הביאו לאותה יחידה שכבשה את הרחובות שמול שער שכם. אומר לנו הרב גץ, כשהוא פורש גליון מתוך כתבי-עת של יחידת הצנחנים:

— הנה, קראנא את שכתבו על אותן שעות, על הקרב שליד שער-שכם.

ואנו קוראים:

„אחת המחלקות ניהלה קרב אש עם הלגיונרים שהסתתרו בבנין השגרירות האמריקאית. הצנחנים נתונים היו כל העת לצליפות. לבסוף פרצו אל הבנין וטיהרו אותו. מפקד-מחלקה אחד הוריד את אנשיו לאורך הקו העירוני, שהיה מכוסה כולו באש לגיונרים שישבו על החומה. מבעד לאשנבים, ומבין קדקדי-האבן שבראש החומה, צלפו הלגיונרים בדייקנות אכזרית, כשהם פוגעים בצנחנים בזה אחר זה. הלוחמים ובראשם מפקד הגדוד, שכבו צמודים אל מצבות אבן בתוך בית-קברות מושלמי אליו נקלעו. הלוחמים זחלו על גחונם מקבר לקבר, ניסו למצוא מחסה, ניסו להשיב אש. גבעת-הקברים גבוהה. היתה בגובה החומה, והצנחנים חשופים היו לכדורי הלגיונרים. כאן השתדלו למצוא מחסה עד שתגיע תגבורת, שפופים עברו ממחסה למחסה. כאן, בסמוך לגבעה זו מצוי המקום שלפי המסורת הוא חצר המטרה, בה הושם ירמיהו הנביא לפני חורבן בית-ראשון: „ואז חיל מלך בבל צרים על ירושלים, וירמיהו הנביא היה כלוא בחצר המטרה. אשר בית-מלך יהודה: אשר כלאו צדקיהו מלך-יהודה...”

מוסיף הרב גץ ומספר:

— כאן, על גבעת-קברים זו, ליד חצר-המטרה של ירמיהו הנביא, היה גם אבנר בני לוחם בין צנחנים-לוחמים. הוא עלה לראש הגבעה, רצה להתקדם בראש אנשיו — ואז פגע בו כדור, שנורה ביד לגיונר מעל החומה הסמוכה ליד שער שכם. אבנר היה אז כשפניו מופנים אל החומה ואל הר-הבית. הכדור הראשון פגע בו בראשו, במקום הנחת-תפילין. הוא נפל, חשוף לראיית הלגיונרים שעל החומה. הם

הוסיפו וירו, הוסיפו וירו — עד שעשאוהו ככברה. ואז האיר השחר
על ירושלים, על הר־הבית — ואבנר נפל, כורע אל מול מקום־המקדש.

כאן פסקו דבריו של הרב גץ, אביו של אבנר.

אנו מוסיפים לקרוא בחוברת הזכרון לצנחנים. כאן מסופר על אבנר
גץ, שנולד ב־ט"ז בסיון תש"ו (15 ביוני 1946). דמות תמירה וחסונה,
מלאת עליונות וחדוות־חיים. אישיות איתנה, מלאת שמחה ושופעת
בטחון. יודע למד ויודע תורה, אהוד על רעיו הרואים בו מורס־מהם.
אבנר הצעיר העוטה בגאווה את כנפי־הצנחן, ועם זאת מצניע־לכת
ועוזר לכל זולתו. הלך ושירת בצה"ל — בעידוד האב ותוך אנחת האם.
ובקרב על שחרור ירושלים — נפל.

רגעים ארוכים של שתיקה. הרב גץ חוזר ומספר לנו:

— עברו ימי־המלחמה ואני לא ידעתי גורלו של אבנר בני. אשתי,
הרבנית אסתר, היתה אומרת וחוזרת ואומרת לי: „אני נשרפת, לבי
נשרף — אני חייבת לדעת שלומו של אבנר שלי“. עם רעייתי באנו
אל המפקדה, בקשנו אחריו, והקצינים שפגשנו, ורבים מהם ממכרי
הטובים, הגידו לי שאין מה לדאוג והוא ישוב לשלום. ואז, בשוכנו
למושבנו כרס־בן־זמרה ראינו והנה אין פני האנשים אלינו כתמול־
שלשום. הבנתי. סיפרו לי כי קצין בא והודיע. אבנר נפל. מאז אין אשתי
מוצאת מנוח, לבה נשרף בקרבה, אף אני חליתי. ביותר מדאיגה אותנו
חברתו, אותה נערה צעירה שאבנר אירש לו — ולא נשאה. אבנר נפל.
אבנר נפל כשפניו אל הר־הבית, סמוך למקום עקידת־יצחק. הנה שם,
מצפון להר־הבית, סמוך לשער־שכם עלתה נשמתו בלהט השמימה —
על גאולת ירושלים. שם, לא הרחק ממקום עקידת־יצחק...

הרב מאיר־יהודה גץ, האב השכול, קם ממקומו, לובש מעילו השחור,
חובש מגבעתו רחבת־השוליים, חוגר אבנטו ויוצא את החדר שחלונותיו
נשקפים על הר־הבית, קרב אל הכותל, נושק באבנים, ופותח בתפילת
מנחה שכולה רגש והתלהבות.